

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

62. заседание

Петъкъ, 24 февруарий 1939 г.

(Открито въ 15 ч. 40 м.)

Председателствувалъ: подпредседателъ Георги Марковъ. Секретари: Дончо Узуновъ и Първанъ Марковъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		2) за извънбюджетенъ кредитъ отъ 25 000.000 л.	
Отпуски	1753	за изплащане стойността на отчужденитъ мѣста	
Питания	1753	за летище „София“ (Първо четене)	1756
По дневния редъ:		Говорили:	
Законопроекти: 1) за измѣнение на чл. 64 отъ на-		М-ръ Д. Божиловъ	1757
редбата-законъ за пенсията за инвалидност		Б. Василевъ	1758
(Първо четене — продължение разискванията и		Д. Търкалановъ	1759
присмѣне)	1753	И. Тодоровъ	1761
Говорили:		И. Петровъ	1763
Ж. Струнджевъ	1753	Бюджетъ. Поправка въ бюджета на Главната ди-	
М. Дръндаревски	1754	рекция на народното здраве за 1939 г.	1754
Д. Цъклевъ	1755	Дневенъ редъ за следващото заседание	1764
М-ръ Д. Божиловъ	1755		

Председателствувашъ Георги Марковъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, обявявамъ за сесията за открито.

(Отсъствуватъ г-да народнитъ представители: Александър Симовъ, Борисъ Мончевъ, Вѣлю Боневъ, Георги Чалбуровъ, Георги Миковъ, Димитъръ Сараджовъ, Димо Янковъ, Илия Радевъ, Кирилъ Минковъ, Методи Янчулевъ, Никола Пановъ, Павелъ Йовчевъ, Петъръ Стояновъ, Първанъ Марковъ, Ради Пляковъ и Таско Стоилковъ)

Председателството е разрешило стпукъ на следнитъ народни представители:

на г-нъ Павелъ Йовчевъ — 1 день, за 24 февруарий; на г-нъ Михаилъ Михайловъ — 2 дена, за 28 февруарий и 1 мартъ;

на г-нъ Никола Пановъ — 1 день, за 24 февруарий; на г-нъ Петъръ Стояновъ — 1 день, за 24 февруарий;

на г-нъ Кирилъ Минковъ — 2 дена, за 24 и 25 февруарий; на г-нъ Вѣлю Боневъ — 2 дена, за 24 и 25 февруарий;

на г-нъ Иванъ Халаджовъ — 3 дена, за 28 февруарий и 2 мартъ.

на г-нъ Атанасъ Поповъ — 3 дни, за 28 февруарий и 1 и 2 мартъ и

Постъпили сж следнитъ питання:

Отъ пловдивския народенъ представителъ г-нъ Ангелъ Станковъ до председателя на Народното събрание по признаването българско поданство на лица, които притежаватъ условията за това.

Отъ горноорѣховския народенъ представителъ г-нъ Димитъръ Кушевъ до г-нъ министра на общественитъ сгради, пътищата и благоустройството относно дефектитъ на извършената поправка на шосето Търново—Русе, километъръ 13—14.

Отъ чирпанския народенъ представителъ г-нъ Мичо Драндаревски до г-нъ министра на земедѣлието и държавнитъ имоти относно дейността на директора на конезавода край Стара-Загора.

Отъ казанлъшкия народенъ представителъ г-нъ Петко Стайновъ до г-нъ министъръ-председателя и министъръ на външнитъ работи и на изповѣданията въ връзка съ заседанието на постоянния съветъ на Балканското споразумение, неговитъ решения и какво тълкуване дава правителството на комуникето, което е издало Балканското споразумение.

Тия питання ще се изпратятъ надлежно на съответнитъ г-да министри, които въ законния срокъ ще отговорятъ.

Иванъ Бояджиевъ: Г-нъ Председателю! Миналиятъ месецъ съмъ подалъ питане до г-нъ министра на търговията относно колективния трудовъ договоръ. Искамъ да зная кога ще получа отговоръ. Повече отъ единъ месецъ минава.

Председателствувашъ Георги Марковъ: Ще напомня на г-нъ министра на търговията да отговори на питането Ви.

Минаваме къмъ първа точка отъ дневния редъ:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМѢНЕНИЕ НА ЧЛ. 64 ОТЪ НАРЕДБАТА-ЗАКОНЪ ЗА ПЕНСИИТА ЗА ИНВАЛИДНОСТ — ПРОДЪЛЖЕНИЕ РАЗИСКВАНИЯТА.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Жико Струнджевъ.

Моля всички г-да оратори да иматъ предвидъ декларацията на г-нъ министра на финанситъ, че този законопроектъ ще отиде въ комисията и, поради това, че законопроектътъ е спешенъ, да съкратятъ колкото е възможно гласнитъ си, за да можемъ по-скоро да отговоримъ на очакванията на инвалидитъ.

Христо Мирски: Да се гласува единодушно и да се свърши.

Жико Струнджевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Съ внесения законопроектъ се измѣня само чл. 64 отъ наредбата-законъ за пенсията за инвалидностъ. При тържествената декларация на г-нъ министра на финанситъ, че въ близо бъдеще той ще внесе измѣнение и въ останалитъ членове на тази наредба-законъ, остава твърде малко да се каже по измѣнението на чл. 64, като се надѣвамъ, че опова, което би се казало сегѣ, ще се има предвидъ въ комисията и ще се направятъ необходимитъ поправки и допълнения.

Моята целъ въ настоящия моментъ е да изтъкна, че инвалидитъ, за които се касае въ случая, сж онѣзи, които станали такива, изпълнявайки своя свещенъ дългъ къмъ държавата презъ време на войнитъ. Шомъ като това е

така, държавата трябва да бъде достатъчно галантна към тази категория инвалиди, да не чести, да не икономисва много средствата на своя бюджет и да им даде помощ във две отношения: първо, материална, която да е достатъчна да гарантира техния ежедневен живот, и, второ, морална, която да ползува не само тях, но и всички останали български граждани, които, при повикване, са длъжни да изпълняват своя свещен дълг към държавата. Моралната награда ще има твърде голямо значение, защото по този начин ще се докаже на всички, че се цени онова, което един гражданин дава за държавата. Всъщност гражданът тогава ще бъде уверен, че той, ако при изпълнение на своя дълг към държавата, стане инвалид, ще бъде обезпечен или неговото семейство, ако бъде убит, ще бъде достатъчно обезпечено. Така ще постигнем духовната, психологическата мобилизация на гражданите, която ще допринесе твърде много, когато настъпни решителният момент. За тази психологическа мобилизация трябва да държим твърде голяма сметка още сега, въпреки мирно време, за да бъдем предварително готови за решителния момент.

Ето защо всички са задоволство и са одобрение посрещаме това увеличение, което г-нът министърът на финансите дава на военно-инвалидните пенсии, посказано в таблицата към законопроекта, толкова повече, че той поема тежката отговорност да намери нужните средства, каквито досега се смяташе, че не могат да бъдат намирани в нашия бюджет, за да се задоволят, ако не напълно, то поне отчасти, военно-инвалидите. Във всички случаи инициативата сега на г-нът министър на финансите е похвална и въвеждам, че ще бъде одобрена от всички ни.

Г-да народни представители! Аз искам да наблегна и на друг един въпрос, за който ще моля, ако не може да мине сега в комисията, поне да се има предвид в бъдеще, когато ще бъде измислена наредбата-закон за инвалидните пенсии. Касае се за оная категория военно-инвалиди, които имат от 20% до 30% изгубена работоспособност и поради това нямат право на инвалидна пенсия. След свършването на войната комисията по освидетелстване на военно-инвалидите, поради голямото брой ранени, осакатени, и поради ограничените бюджетни средства на държавата, бяха твърде строги, когато определяха размера на изгубената работоспособност и маса инвалиди бяха поставени несправедливо, дори нарочно, в категорията на инвалидите с изгубена работоспособност от 20% до 30% с цел да се намали броят на военно-инвалидите, които ще имат право на пенсия. Тези хора са изключително от земеделските и занаятчийските труди и са към 50-годишна възраст. Аз смятам, че тези хора, при тази изгубена работоспособност и при тази възраст, в тежко семейно положение, трябва да бъдат подкрепени от държавата, като им се признае право на пенсия, макар и малка. Защото, г-да народни представители, такъв военно-инвалид, който е пострадал нито в крака или раката, може да е бил способен да изкарва прехраната си, когато е бил млад човек, 25—30—40-годишен, обаче, днес, когато той е стигнал към 50-годишна възраст, не може да упражнява занаята си. Особено ако е земеделец, не може да върши своята полска работа: да коси, да жъне, да вързва снопи, да товари кола със снопи или други произведения и пр. Едно такова на глед малко осакатяване в крака или ръката пречи на земеделеца да върши свободно своята разнообразна дейност в стопанството си. Такива хора не могат да бъдат дори и овчари, защото лошото време влияе твърде зле върху тяхното здраве и те често пъти, поради простуда, заболяват от ревматизъм или друга някоя болест и нямат възможност да припечелят нито за препитанието на своето семейство. Тези хора днес вече не могат сами да изкарват своята прехрана и трябва да бъдат хранени от своите семейства. А вие знаете как ще бъде гледан този вече възрастен човек, на 50, 52 или 53 години, от неговите синове и особено от неговите внуци, чието положение също не е розово. Естествено, този военно-инвалид, като вижда, че в тия тежки за него дни никой не се сеща за него, ще изпадне в отчаяние и ще съжалява за гдето е отишъл да изпълни своя дълг и даде своето здраве за защита на отечеството.

Ето защо аз смятам, че трябва държавата да се загрижи и за тази категория инвалиди от войната, че трябва да се разшири таблицата за инвалидност и се включат и инвалидите от войната с изгубена работоспособност от 20% до 30% навършили вече 50 години. Това може да стане само с една забележка в тая смисъл към чл. 9 от закона за инвалидните пенсии. Така без законът съществено да се промени, ще се поправи една допустимата в времето грешка и ще бъдат възнаградени

и тия инвалиди, които заслужават също награда, но които са изоставени днес.

Аз съм уверен, че във всяка от вашите избирателни колегии, както и в моята, г-да народни представители, има по двама-трима такива нещастници. Нека да включим и тях в таблицата за инвалидност. Това няма да обременява много държавния бюджет. И да го обременява, малко ще го обременява. Когато в тазгодишния бюджет увеличихме кредитите за задоволяване на стопанските нужди, когато предвидяхме толкова нови служби, когато увеличихме заплатите на много чиновници, годни да изкарват и по друг начин своята прехрана, не трябва, когато се касае да подпомогнем военно-инвалиди, да проявим скъперничество и да смятаме, че ако ги задоволим, това ще стане причина да не може да се уравни военния държавен бюджет.

Най-после, ние сме длъжни да сторим това и по друго съображение. Ако сравните гражданските пенсии с тези на военно-инвалидите, ще видите каква граматна е разликата между едините и другите. Безспорно, гражданските пенсионери имат своите права, по закона за пенсията, но, безспорно е и това, че военно-инвалидите имат по-голямо морално право да искат да получават по-големи пенсии от гражданските пенсионери, голяма част от които през време на войната са били на топло, са били вън от тила, са получавали своите заплати, са добре днес материално и към които винаги държавата е била по-галантна. Нека днес прояви такава галантност държавата и към военно-инвалидите. И аз смятам, че г-нът министър Божидаров, който е така чувствителен и който така с желание пристъпва към разрешаването на този въпрос — той единствен се осмели да промени таблиците за инвалидност — ще се проникне от необходимостта да дадем и на тия нещастници нито, което ще задоволи тях лично, а ще повлияе и върху духа на българския народ, тъй необходим при една война.

Г-да! Като се съобразявам с апела на г-нът подпредседателя да бъде кратки в речите си, ще завърша с пожеланието всички единодушно да гласувате предложението законопроекта, за да докажем на дъло, че уважаваме нещастниците от войните и че се грижим за тях. Така ще повдигнем и духа у нашия народ. (Ръкоплескания от дъсно и центъра)

Председателстващ Георги Марков: Преди да дам думата на следващия оратор, моля, г-да народни представители, да се съгласите с искането на Главната дирекция на народното здраве, с което е съгласен и г-нът министърът на финансите, да се изправи една допустимата граматическа грешка в забележка I към бюджета на Главната дирекция на народното здраве.

Отъ льво: А-а-а!

Председателстващ Георги Марков: Вижте какъв е случаят.

В забележка I към бюджета на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, Главна дирекция на народното здраве, за 1939 г. — стр. 6 от бюджета, ред 3 на забележката — знакът двоеточие е турен след думата „дежурният“, а трябва да бъде пред тая дума. Като се турят двете точки след думата „дежурният“, значи лекарите и милосърдните сестри не се ползват от храна тогава, когато са длъжни 24 часа да бъдат в болницата. Във това се състои поправката, която, моля, да се съгласите да гласувате.

Предложението за поправка на грешката е: (Чете)

„В забележка I към бюджета на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, Главна дирекция на народното здраве, за 1939 г. — стр. 6 на бюджета, ред 3 на забележката — знакът двоеточие след думата „дежурният“ се заличава, а същият знак двоеточие се поставя пред тая дума“.

Кои от г-да народните представители приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се от всички.

Има думата следващият оратор г-н Минчо Драндаревски по законопроекта за изменение чл. 64 от наредбата-закон за пенсията за инвалидност.

Минчо Драндаревски: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Аз мисля, че не може да има две мнения по исканията на инвалидите в България, на тия, които са добили рани, защищавайки отечеството. Ние дължим голяма признателност към тия, които дадоха своето здраве, за да спасят родината от поробване. Държавата, нацията дължи да ги подкрепи материално, да им окаже по-голямо внимание, за да знае българският войн, че когато отива на полетани, когато отива да се бие за оте-

чеството, ако падне на полесражението, има държава, която ще се грижи за неговите сираци, а ако бъде осаматен, ще се грижи за него. Задоволяването на справедливите искания на българските инвалиди, смятам, е един акт патриотичен.

Г-да народни представители! Не един път инвалиди са по един крак, са по една ръка, дрипави, окъсани, гладни, голи и боси, са се явявали пред нашите съдилища да търсят милост, да търсят подаяние от тия съдилища. И само заради това, че по разписането за болезните те не могат да бъдат класирани, молбите им са оставяни без последствие или пък им е определят такъв процент изгубена работоспособност, че дадената им пенсия от държавата едва им стига за хляб.

Сравнявайки помощите, които дава нашата държава на заслужилите си синове инвалиди, дали данъ за родината си, с онова, което дават на своите инвалиди съседните ни държави, които също така водиха война и понесоха поражения, виждаме, че пантината българските инвалиди, сираци и вдовици получават най-малки помощи. Заради това, азъ смятам, че ще бъде един акт на изпълнен родолюбив дълг от страна на българския парламент, ако г-нъ министърът на финансите се съгласи законопроектът да отиде в мисията, за да бъде поправен там съобразно исканията на инвалидите и се направят необходимите увеличения на пенсията на всички ония инвалиди, които имат нужда от материална подкрепа. Азъ знам, че мнозина от инвалидите, от вдовиците и от сираците не се нуждаят от подкрепата на държавата, поради това, че са материално обезпечени, но, забележете, има мнозина, които въ миналото, когато са били по-здрави или когато техните бащи или братя са били живи, са се изхранвали покрай тях, от техния труд, от техните мускули, а сега се намират в едно страшно затруднено положение. За тази категория азъ моля да се даде едно чувствително увеличение на пенсията, за да може с голям акт на справедливост да подчертаем признателността на България към заслужилите нейни герои, за да може наистина българският войник, когато се бие въ време на война, да бъде още по-доблестен, още по-храбър. Заради това, моля ви, възприемете законодателното предложение, внесено от народните представители, които са го подписали. Нека да увеличим пенсията на ония, които са въ крайно затруднено положение и дадем пенсия и на военновинвалити, имащи от 20% до 30% изгубена работоспособност, защото по закона сега има право на пенсия само този, който има изгубена работоспособност над 30%. Нека въ най-скоро време това законодателно предложение стане закон, за да се облекчи съдбата на българския инвалид. (Ръкоплъскания от ляво)

Председателстващъ Георги Марковъ: Има думата народният представител г-нъ Минко Баръмовъ. Отсъства.

Има думата народният представител г-нъ Дойчинъ Цъклевъ.

Дойчинъ Цъклевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Наредъ с грижите, които при пълно съзнание отреждаме за българските инвалиди, за пострадалите от войните, ние сме длъжни да не отминаваме мълкомъ и великия подвиг, който извършиха те.

Г-да народни представители! Единъ народ, който умее да се възхищава и възпитава отъ подвизите на своите национални герои, отрежда за себе си по-добро бъдеще. Единъ народ, който таи паметта на загиналите, на онези, които оставиха кървави синири, които дадоха себе си въ жертва предъ отечествения олтар, такъв народ отрежда за себе си въ събъщето на културните народи по-подходящо мѣсто. България въ това отношение има защо да се гордѣе. Ако една Гърция може да ни сочи своето Термопили, ако една Италия може да ни сочи своя национален герой Гарибaldi, малкото българско племе може да ни посочи нанизъ отъ скъпи имена, които извършиха наистина велики подвизи, за да може нашето племе да се бори срещу нашествието на всички културно-трегери на Балканския полуостровъ и да отстоява своите права. И действително, за чудноватите подвизи на българския войник и офицеръ днесъ се говори изъ цялия святъ, говори се въ бедните овчарски колиби по върховете на Хималайските планини, говори се и изъ широката пустиня въ Африка, говори се навсякъде, че има единъ смѣлъ, храбър български войникъ, който отстоява своите права с цената на хиляди и хиляди жертви. Една частъ отъ българските войници въ развѣта на своите мъжествени слави отидоха жертва за родината, а други се върнаха тукъ съ липсващи части отъ тяхното тѣло. Това са българските инвалиди, пострадалите отъ войните. За тяхъ родината ще

търбва да отреди повече грижи, на тяхъ ще търбва да дадемъ повече подкрепа, защото и безъ това техниятъ животъ е нерадостенъ. Не бива да се забравя, както се изрази и преждеговорившиятъ колега, че идатъ тежки времена на изпитни, иде време, когато българскиятъ народъ ще търбва наново да дава жертви. Въ името на какво би ги далъ, ако вижда една голѣма непризнателностъ къмъ тези, които първи отстояваха свободата на родната земя? Ето моралната страна на въпроса, която търбва да имаме винаги предвидъ. И само ако ние удовлетворимъ въ възможно по-голѣмъ размѣръ техниятъ нужди, ще можемъ да се покажемъ достойни и за утрешните изпитни, които непременно ще настѣпятъ, защото свѣтовните събития се развиватъ по такъв начинъ, че ние може би ще бъдемъ изправени предъ една страшна война.

Г-да народни представители! Подобрението, което се прави съ измѣнението на чл. 64 отъ наредбата-законъ за пенсията за инвалидностъ споредъ менъ е много малко. Нѣщо повече може да се стори. И азъ вѣрвамъ на направената декларация отъ г-нъ министъра на финансите, че като отиде законопроектътъ въ комисията, тамъ ще се разгледа той по-обстойно, по-сериозно, съ повече грижа и че въ него ще се направятъ повече подобрения за пострадалите отъ войните.

Азъ моля да се има предвидъ въ комисията, че е необходимо да се измѣни и чл. 57 отъ наредбата-законъ за инвалидните пенсии, въ втората алинея на който се казва, че пенсията до 1.000 л. се освобождаватъ отъ запоръ. Инвалидната пенсия не е доходъ; инвалидната пенсия е грижа и признателностъ на родината и, следователно, върху нея не може да се налагатъ никакви запори, още повече когато тя е въ размѣръ на екзистенцъ минимумъ, на необходимото за съществуването на тия хора, които и безъ туй са тървърде много изстрадали. Азъ смятамъ, че по този членъ въ комисията търбва да се развиятъ дебати и да се измѣни въ смисълъ, че се освобождаватъ отъ запоръ инвалидните пенсии, ако не по-голѣмите, то поне тия до 3.000 л. месечно.

Заявявамъ, че ще гласувамъ за настоящия законопроектъ съ пълното съзнание, че допринасямъ и азъ нѣщо отъ своя страна, че изпълнявамъ своя дългъ като народенъ избраникъ къмъ тези, на които дължатъ българскиятъ народъ дължа голѣма признателностъ. (Ръкоплъскания отъ ляво)

Председателстващъ Георги Марковъ: Други записани нѣма. Дебатите са прекратени.

Има думата г-нъ министърътъ на финансите.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! Вземамъ добра бележка отъ всички направени препорѣки отъ преждеговорившиятъ оратори по закона за инвалидните пенсии. Още при гласуването на бюджета азъ по своя инициатива, вземайки поводъ отъ направеното законодателно предложение отъ г-нъ Славейко Василевъ и г-нъ Славовъ, декларирахъ, че ще намѣря срѣдства, за да го приведа въ изпълнение, като казахъ, че въ него моментъ, споредъ очертаватъ се възможности, 80—85% отъ исканията по това законодателно предложение: ще бъдатъ удовлетворени. И азъ устояхъ коректно на това си задължение, като въ бюджета на Дирекцията на държавните дългове предвидихъ една сума въ повече отъ 20 милиона лева, която сума, заедно съ вѣроятните икономии по едно приблизително изчисление, ми даваше възможностъ да пристѣпя къмъ реализирането на исканията въ това законодателно предложение, внесено по инициатива на г-нъ Славейко Василевъ и на г-нъ Славовъ.

Въ две направления се изказаха препорѣки и направиха искания отъ изказалите се оратори: за увеличение размѣрите на пенсията, определени по чл. 64, и за измѣнение на други членове — за освидетелствването, за дохода на родителите, за съвѣстно получаване на пенсия за инвалидностъ и за изслужено време и т. н. Набързо ще разгледамъ тия два вида искания, защото, както заявихъ, въ комисията съмъ готовъ да удовлетворя всѣко едно възможно искане. Тукъ искамъ само да обясня въ общи черти, защо докато по първото искане, това по чл. 64, азъ ще направя всичко възможно, за да го задоволя — и то не е много мъчно, защото като намѣрихъ 67 милиона, които смятамъ, че са много намѣсто дадени, и още 1—2 милиона лева, които са нуждни, за да се задоволятъ другите искания по чл. 64, ще мога да ги намѣря — измѣнение на други членове отъ закона за инвалидните пенсии сега не ще бъде възможно, защото има аналогични случаи и по закона за пенсията за изслужено време. За тяхъ ще помисля — понеже и въ бюджетарната комисия и тукъ, когато гласувахме закона за бюджета на фондовете се съгласихме — да бъде направено измѣнение едновременно и въ закона за пенсията за изслужено време, и въ надлежните членове на закона за инвалидните пенсии.

По отношение на освидетелствването трябва да ви кажа, че при всяко ново освидетелствуване числото на инвалидите се увеличава, защото скритите недостатъци, останали от войната, се напредване на възрастта се проявяват. Освидетелствувани с 30% неработоспособност се явяват с 40—50—60%, или пък тия, които са били освидетелствувани с 20%, влизат в категорията от чл. 64, с над 30%. Въпросът който се повдига, за вмъкването в таблицата и на инвалидите с 20% изгубена работоспособност, за мен е тъй да се каже малко инцидентен, аз нямам идея каква сума ще е нужна, нямам точни сведения, тъй както имам такива за всички други проценти по чл. 64. Ще се помъча, до разглеждането на законопроекта в финансовата комисия, да се ориентирам по този въпрос и да направим това, което можем.

Специално по отношение казаното от г-н Славов — макар, че въ него имаше доста неточности въ цифрите — ще кажа, че разликата не е така малка, както той я представяше. Той представяше, че разликата между това, което се дава с сегашния законопроект, и това, което се иска да се прокара с законодателното предложение, е 7—8 милиона лева. Нали, г-н Славов?

Стойне Славов: Така

Министър Добри Божилов: Според точните изчисления, които аз имам, ако се прокара напълно исканото с законодателното предложение, това което трябва да се даде, е 96 милиона лева.

Стойне Славов: Разликата е, че аз съм правил само изчисленията, а на Вас са Ви ги дали чиновниците.

Министър Добри Божилов: До 85 милиона лева ще се отрази това за следната година, а за тази година ще се отрази с 67 милиона лева. Аз малко се съмнявам въ цифрите, с които г-н Славов прокараше паралел между сумите, които са необходими за инвалидните пенсии у нас, и тия суми, които се плащат за инвалидните пенсии въ Югославия. Вие казвате, че въ Югославия се плащат 320 милиона динара за 135.000 инвалидни пенсии, или въ наши пари — 640 милиона лева. За 43.000 пенсии у нас ние имаме кредит 270 милиона лева, от които 20 милиона лева само за 9 месеца. Поради това, че аз исках да задоволя колкото се може повече искания с законопроекта, въвоятно пенсията за последното тримесечие на тази година ще останат да се покрият от бюджета за 1940 г. Ако ние за 43.000 пенсии плащаме около 300 милиона лева, а въ Югославия за 135.000 пенсии се плащат 640 милиона лева, при единъ коэффициент на скъпотията там два пъти по-голям отколкото е у нас — аз не гарантирам за тая сума. Вие я казвате сам, но ако е вѣрно, токозъ по-добре за нас — ще излѣзе, че ние плащаме два пъти повече за инвалидни пенсии отколкото въ Югославия. Дали цифрите, които вие ни казвате, са точни, това оставям на Вашата добросъвестност, обаче сравнението е въ наша полза.

Стойне Славов: Дай Боже да е така.

Министър Добри Божилов: Аз съжалявам, че въ прѣки наше добро желание да се задоволят всички искания, пакъ последва едно изложение, цифрите въ което не са толкова точни и въ което се представя, че туй, което не е дадено, не представлява кой знае каква разлика спрямо това, което е дадено. Аз ви казахъ още при експозето по бюджета и при бюджета на Главната дирекция на държавните дългове, че проектът е изработенъ така, че да увеличи малките пенсии, което съвпада и с искането на управителния съветъ на Съюза на инвалидите — да нѣма по-малка пенсия отъ 300 л. месечно. Съ туй, което до сега давахме, 140—160 л. месечно, да не казвам, че се вършеше някаква подигравка, но въ всѣки случай не можеше да се живѣе съ тѣзи пари, затова защото даже нѣма и за единъ хлѣбъ на день. Ние изпълнихме обещанието си и увеличихме именно малките пенсии, като нѣма да има по-малка пенсия, било лична, било наследствена, отъ 300 л. (Ржкоплѣския) Когато отидохме къмъ по-високите пенсии, казахме, че за личните пенсии ще спремъ до майоръ, а за наследствените — до капитанъ.

Стойне Славов: До поручикъ.

Министър Добри Божилов: Сѣтаме, че това не ще даде кой знае какво, но намираме, че тежестта трябва да бъде поставена въ увеличение на малките пенсии, а не че и

другите пенсии не трябва да се увеличатъ. Не бива да забравяме, отъ друга страна, че ние сме синове на една бедна страна, и колкото и да искаме да дадемъ изразъ на нашата признателностъ къмъ инвалидите — повтарямъ, че отъ цѣлата си душа ги уважавамъ, сѣтаме, че тамъ трябва най-много да се даде и това, което се даде тѣмъ, е най-намѣсто дадено сѣ огледъ на момента — все пакъ трябва да държимъ смѣтка и за възможностите. Ако г-нъ Славовъ желае, азъ мога да го убедя сѣ документи, отъ които ще види, че действително това, за което се пледира въ печатното изложение — касае се за 9 случаи — нѣма да хвърли повече отъ 1—2 милиона лева. За да не отнемамъ времето на събранието азъ декларирамъ, че макаръ тѣзи случаи да не влизаха въ намѣренията на правителството, като се сѣ разглежда законопроекта въ комисията, азъ съмъ готовъ да задоволя всички тѣзи искания по чл. 64. Другите искания, обаче, за изменение на други членове отъ закона за инвалидните пенсии, да останатъ да бъдатъ разглеждани допълнително и удовлетворени едновременно сѣ разглеждането на подобни случаи и по закона за пенсията за изслужено време.

Стойне Славов: Презъ коя година ще стане това?

Министър Добри Божилов: Презъ тази година, презъ м. априлъ.

Г-да! Г-нъ Славовъ искаше да изменимъ заглавието на законопроекта, за да може да се разискватъ въ комисията и исканията за изменението на другите членове, които искания са формулирани въ 14 точки. По сжщитѣ съображения, които казахъ, за да не губимъ време, съгласенъ съмъ за ориентировка да разгледаме и тия искания най-подробно въ финансовата комисия, като повтарямъ, че исканията по чл. 64 ще задоволимъ, но за другите искания ще направимъ само една констатация, като ще оставимъ да ги задоволимъ при изменението на закона за пенсията за изслужено време, когато ще направимъ изменение и въ закона за инвалидните пенсии.

Като ви правя декларацията, г-да, че правителството направи възможното въ този моментъ, за да даде едно задоволяване на исканията на инвалидите, къмъ които всички питамъ най-добри чувства, азъ ви моля да гласувате на първо четене законопроекта, който, като отиде въ комисията, ще претърпи възможните изменения въ рамките на чл. 64, като ви казвамъ, че ще намѣря още 1—2 милиона лева, за да можемъ да задоволимъ и малките искания по чл. 64. (Ржкоплѣския)

Стойне Славов: Направете ги 8 милиона, г-нъ министре.

Председателстващъ Георги Марковъ: Ще гласуваме.

Когато господа народни представители приематъ на първо четене законопроекта за изменение на чл. 64 отъ наредбата-законъ за пенсията за инвалидность, моля, да вдигнатъ рѣка. Всички вдигатъ, Събранието приема.

Минаваме на точка втора отъ дневния редъ:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗВЪНБЮДЖЕТЕНЪ КРЕДИТЪ ОТЪ 25.000.000 Л. ЗА ИЗПЛАЩАНЕ СТОЙНОСТТА НА ОТЧУЖДЕНИТЪ МѢСТА ЗА ЛЕТИЩЕ „СОФИЯ“.

Моля г-нъ секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Гето Кръстевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за извънбюджетенъ (вънхсметенъ) кредитъ отъ 25.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитъ полски и др. имоти, принадлежащи на частни лица, за нуждите на държавното летище „София“, находящи се въ землището на Голѣма София, край селата Враждебна и Слатина.

Г-да народни представители,

По силата на общата международна конвенция за въздухоплаването, подписана въ Парижъ на 13 октомври 1919 г., къмъ която България е присъединена отъ 5 юлий 1923 г., българското правителство има задължение да устрои и поддържа поне едно летище, открито за международното обслужване на чуждите граждански въздушни уреди, които прелитатъ и кацатъ на наша земя.

Въ годинитѣ, когато поради ограниченията на Ньойския договоръ не можеше да се създаде наше военно въздухоплаване, за международно гражданско летище бѣ избрано и използвано съществуващото такова държавно летище „Божурище“, като единствено въ близостъ до столицата.

По-късно, по силата на нови международни конвенции и договори, бѣха учредени редовни въздушни линии и българското правителство пое прямо чуждите въздушни дружества „Дойче Лувт Ханза“, „Ер Франс“, „Лот“, „Аеропут“ и др. задължение да отстъпи въ летище „Божурище“ за въздушните уреди на тѣзи дружества ползуване отъ летателно поле, хангари за подслоняване, съдействие за поправки и снабдяване, както и сгради за извършване на нѣкои отъ службитѣ на дружествата, въ връзка съ експлоатацията на линиите.

Държавното летище „Божурище“, обаче, е устроено още презъ 1916 година за нуждитѣ на нашитѣ въздушни войски и отъ тогава всички по-последни постройки, съоръжения и инсталации презъ войната и следъ нея досега сѫ правени съ огледъ да служатъ за нуждитѣ на въздушнитѣ войски.

При изработване градоустройствения планъ на столицата отъ проф. Мусманъ, предвиди се да бѣде устроено ново отдѣлно гражданско летище, предназначено да обслужва международнитѣ въздушни съобщения. За това летище бѣ избрано мѣсто въ землищата на селата Враждебна и Слатина, което бѣ включено въ плана на проф. Мусманъ, одобренъ вече съ наредба-законъ.

При наличността на така одобрения изборъ и нуждата по-скоро да се отдѣлятъ гражданскитѣ въздушни служби отъ летище „Божурище“, за нуждитѣ на новото летище „София“ бѣха отчуждени, съгласно наредбата-законъ за земното устройство на въздухоплаването, 2,274 декари полски имоти въ землищата на поменатитѣ две села, отъ които безплатно се вземаха като общински, държавни и замѣнени частни земи 594 декари, и останаха да се обезщетятъ чрезъ заплащане отъ бюджета на въздушнитѣ войски 1,680 декари, заедно съ нѣколко сгради и насаждения, които възлизаша по първоначалнитѣ оценки на сума 6,000,000 лева. По жалби, обаче на заинтересованитѣ частни стопани, първоначалнитѣ оценки бѣха замѣнени отъ Софийския областенъ съдъ, който опредѣли нови, по високи, срѣдно по 14 л. на квадратенъ метъръ за полски имоти, а стойността на постройкитѣ и насажденията — тройно увеличи. Споредъ тѣзи оценки размѣрътъ на сумата, която следва да се заплати възлиза на 25,000,000 лева.

При тѣзи оценки, горната сума въ никой случай не може да се отдѣли отъ кредита на редовния бюджетъ на въздушнитѣ войски, които въ своето развитие и материална частъ има да задоволяватъ голѣми и неотложни нужди.

Като имамъ предвидъ, че извършеното отчуждение не може да се отмени и отложи, че друго подходяще мѣсто въ околността на столицата не съществува и всѣко отлагане само би увеличило размѣра на обезщетението поради дължимитѣ лихви; че интереситѣ на народната отбрана налагатъ летище „Божурище“ да бѣде чисто военно летище, а най-главно, че нуждата за устрояване на новото гражданско летище поинижа поради поети международни задължения съ поменатитѣ конвенции и договори, намирамъ, че плащането на обезщетенията за стойността на отчужденитѣ имоти може да стане само съ издаването на съкровищни свидетелства, платими въ срокъ отъ 8 години, считанъ отъ 1 мартъ 1939 година, при 4% годишна лихва.

Ето защо, моля Ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате тукъ приложения законопроектъ за извънбюджетенъ (свѣрхсметенъ) кредитъ отъ 25,000,000 л. за изплащане стойността на отчужденитѣ полски и други недвижими имоти, принадлежащи на частни лица, за нуждитѣ на държавното летище „София“, находяще се въ землището на Голѣма София, край селата Враждебна и Слатина.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ЗАКОНЪ

за извънбюджетенъ (свѣрхсметенъ) кредитъ отъ 25,000,000 л. за изплащане стойността на отчужденитѣ полски и други недвижими имоти принадлежащи на частни лица, за нуждитѣ на държавното летище „София“, находящи се въ землището на Голѣма София, край селата Враждебна и Слатина.

Чл. 1. Разрешава се на министъра на войната извънбюджетенъ (свѣрхсметенъ) кредитъ отъ 25,000,000 л. за изплащане стойността на отчужденитѣ полски и други недвижими имоти, принадлежащи на частни лица, за нуждитѣ на държавното летище „София“, находяще се въ землището на Голѣма София, край селата Враждебна и Слатина.

Разходването на тоя кредитъ да се извърши до окончателното му изчерпване.

Чл. 2. Разходитѣ по настоящия извънбюджетенъ (свѣрхсметенъ) кредитъ да се покриватъ съ постѣпленията отъ съкровищни свидетелства отъ 1939 г., които ще се издадатъ по настоящия законъ и съ икономитѣ по редовния бюджетъ за 1939 бюджетна година и следващитѣ бюджетни години.

Чл. 3. Министерството на войната ще издава платежни заповѣди по настоящия извънбюджетенъ (свѣрхсметенъ) кредитъ, срещу които ще се издаватъ съкровищни свидетелства на принципалъ, като остатѣцитѣ по-малки отъ 1,000 лева ще се плащатъ въ брой. Издаденитѣ платежни заповѣди, следъ визирането имъ отъ Върховната смѣтна палата, ще се изпращатъ на Главната дирекция на държавнитѣ дългове за издаване по тѣхъ на съответнитѣ съкровищни свидетелства.

Чл. 4. Съкровищнитѣ свидетелства отъ 1939 г. ще се погасятъ въ срокъ отъ 8 години и ще носятъ лихва 4% годишно, начиная отъ 1 мартъ 1939 г. Тѣ ще се състоятъ отъ отръзки по: 1,000 л., 5,000 л., 20,000 л. и 50,000 л.

Чл. 5. Лихвата по съкровищнитѣ свидетелства ще се изплаща въ края на всѣко шестмесечие, срещу купони прикачени къмъ тѣхъ, съ падежи 1 мартъ и 1 септември всѣка година. Падежътъ на първия купонъ е 1 септември 1939 г.

Чл. 6. Съкровищнитѣ свидетелства ще се погасятъ въ опредѣления въ чл. 4 срокъ, съ равни или окръглени въ единици лева шестмесечни погашения отъ капитала, вписани въ купонитѣ отдѣлно отъ сумата за лихвата.

Чл. 7. Лихвата на лихвенитѣ задължения ще се пресмѣта до 1 мартъ 1939 г. Лихвата на безлихвенитѣ задължения ще почне да тече отъ деня на издаване платежната заповѣдъ, като изтеклитѣ 4% лихви по съкровищнитѣ свидетелства за времето отъ 1 мартъ 1939 г. до деня на издаването на платежната заповѣдъ се пристаднатъ отъ общото задължение.

Чл. 8. Необходимитѣ кредити за изплащането на купонитѣ, съдържащи погашения и лихви, както и за комисиона върху тѣхъ, ще се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на държавнитѣ дългове.

Чл. 9. Купонитѣ съ настѣпилъ падежъ ще се изплащатъ отъ Българската народна банка, чрезъ задължение на съответнитѣ провизионни смѣтки за погашения и лихвитѣ, срещу комисиона 1/8% върху тѣхната стойност.

Чл. 10. Съкровищнитѣ свидетелства се освобождаватъ отъ всѣкакви сегашни и бъдещи държавни и други данѣци, такси, берии, гербовъ налогъ и др., а лихвитѣ отъ тѣхъ — отъ данѣкъ за занятие и допълнителенъ данѣкъ върху общия доходъ, както и отъ всички други данѣци и гербовъ налогъ, които биха се създали въ бъдеще.

Чл. 11. Давностниятъ срокъ на купонитѣ, съдържащи лихва и погашение, изтича 5 години следъ тѣхния падежъ.

Чл. 12. Съкровищнитѣ свидетелства се приематъ по номиналната имъ стойностъ намалена съ съответното погашение по купонитѣ съ настѣпилъ падежъ, съгласно таблицата напечатана на грѣба на съкровищнитѣ свидетелства, за залогъ за участие въ предприятия, за чиновнически гаранции и за гаранции за неотклонение по углавни дѣла.

Председателстващъ Георги Марковъ: Преди да дамъ думата на записанитѣ оратори по законопроекта, г-нъ министъръ на финанситѣ иска да даде едно освѣтление, което може би ще съкрати самитѣ дебати.

Има думата г-нъ министъръ на финанситѣ.

Министъръ Добри Божиловъ: Г-да народни представители! Искането да се обезщетатъ собственицитѣ на тѣзи мѣста идва въ единъ моментъ, когато сѫ изоставени много други подобни искания, които азъ имамъ случая при изложението ми по бюджета да изброя и които възлизатъ близо на 1 1/2 милиарда лева. Най-голѣма сума се дължи на фонда „Обществени осигуровки“ — неплатената субсидия отъ страна на държавата, една граматна сума отъ 400 и нѣколко милиона лева. Намѣри се, че плащането на тази сума, както и на субсидията за застраховката на добитѣка въ Б. з. к. банка, така и на нѣкои други вноски, влячени отъ 4—5 години, съ които държавата е задължена, въ никой случай не би могло да стане даже и по пѣтя на заеми, защото не може да се мисли, че можемъ да намѣримъ заемъ 1 1/2 милиарда лева, за да разчистимъ на единъ пѣтъ всички тѣзи останали отъ 4—5 години неплатени суми. Дойде, обаче, конкретниятъ случай, който се касае за обезщетение на собственицитѣ, на които се отчуждаватъ имотитѣ — на едни една частъ, на други всичкитѣ имоти — за цивилно летище, което е необходимо по редъ съображения, и главно — по международни причини.

Азъ знамъ, че правилото е, когато държавата взема, да плаща въ брой. Но въ случая има единъ фактъ, който малко смущава; а той е, че оценкитѣ на отчужденитѣ имоти сѫ започнали отъ 4 милиона лева, и следъ редица обжалвания, произнасяния отъ вещи лица и т. н. сѫ стигнали до 25 милиона лева.

Георги Говедаровъ: Недобросъвестни вещи лица!

Министъръ Добри Божиловъ: Не мога да влизамъ въ разбирателство, азъ само констатирамъ факта. Въмъсто сумата по изплащането на тия имоти да се прибави къмъ 1½ милиарда лева, за които ви казахъ, и собствениците да чакатъ своя редъ, безъ да знаятъ кога ще имъ бъде платено, намъбрихме, че по-хубаво е да се отпусне този кредитъ отъ 25 милиона лева, за да платимъ съ съкровищни свидетелства за 8 години на собствениците на тѣзи мѣста.

Знамъ, че тѣзи, на които се отчуждаватъ всичките имоти, съ сумитъ, които ще получатъ за отчужденията, ако ги получатъ въ брой, биха могли да започнатъ друго занятие. Но намъбри се, че и така, както е уреденъ въ законопроекта въпросътъ за изплащането, не е много трагично положението, защото ще използваме правото да не обявимъ за котиране на борсата тѣзи ценни книжа, да взематъ тѣ борсовъ курсъ, а, отъ друга страна, на всѣки желаещъ да получи 80% отъ номиналната стойностъ на съкровищните свидетелства, ще може да му се даде авансъ отъ Народната банка. Понеже плащането на съкровищните свидетелства ще стане въ 8 години, а първото погашение е презъ 1940 г., всѣки може да получи 80% отъ вземането си, макаръ и съ една разлика отъ 2% въ лихвата, отъ Народната банка. Смятамъ, че по този начинъ въпросътъ се напълно разрешава — или, ако не напълно, то 90—95% — като лицата, на които се отчуждаватъ имотитъ, ще трѣбва да се примирятъ съ това разрешаване на въпроса, защото все по-добре е да иматъ една книга въ ржката си и веднага да получатъ срещу нея 80% отъ Народната банка, отколкото ако остане да чакатъ моментътъ, когато може да имъ бъде платено въ брой. А азъ не вѣрвамъ такъвъ моментъ да може да дойде скоро. Даже ако намъбримъ срѣдства за допълнителенъ бюджетъ, нуждитъ сж толкова много, че едва ли ще дойде редъ за обезщетяване собствениците на тѣзи мѣста.

При туй положение азъ ви моля, да приемете предложението законопроекта и да ликвидирате съ обезщетяването на тѣзи лица, като повторямъ декларацията си, че тѣ ще бъдатъ улеснени съ аванси отъ Народната банка и че няма да се допусне котирането на тѣзи ценни книжа на борсата, за да не се афишира курсътъ; защото, ако се афишира, тия лица ще получатъ по-малкъ авансъ отъ Народната банка.

Тѣзи сж разясненията, които искахъ да ви дамъ. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Боянъ Василевъ.

Боянъ Василевъ: (Отъ трибуната. Чете). Г-да народни представители! При тази декларация на г-нъ министъра на финансите азъ ще съкратя много отъ туй, което се бѣхъ приготвилъ да кажа.

Предъ насъ е сложенъ за разглеждане законопроектъ за извънбюджетенъ (свѣрхсметенъ) кредитъ отъ 25.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитъ полски и други недвижими имоти, принадлежащи на частни лица, азъ нуждитъ на държавното летище „София“, находяще се въ землището на Голѣма София, край селата Враждебна и Слатина.

Не веднажъ отъ тукъ се е изтъквало, че гражданитъ има не само задължения къмъ държавата, но и права, и че ако дългътъ му къмъ държавата произтича отъ съзнанието, че той трѣбва да я поддържа като политическа, стопанска и морална представителка на нацията, то, отъ друга страна, същото това съзнание му подсказва, че тя ще се вслушва въ неговитъ законни и справедливи искания и при нужда съ готовностъ ще защити интереситъ му.

По силата на общата международна конвенция за въздухоплаването, подписана презъ 1919 г. въ Парижъ, къмъ която България се е присъединила презъ 1923 г., ние сме се задължили да устроимъ и поддържаме поне едно летище за кацване и обслужване на чуждитъ граждански въздушни уреди. До сега за такова е служило държавното военно летище „Божурище“, което, поради вдигане ограниченията на Ньойския договоръ за миръ и интереситъ на народната отбрана, е станало неудобно за спирането на чужди граждански летателни уреди.

Г-да народни представители! Поставениятъ на разглеждане въпросъ на пръвъ погледъ изглежда много дребенъ. Но ако се надникне въ неговитъ подробности и главно въ интереситъ на казанитъ две села, така много засѣгнати, ще се види, че той е отъ жизненъ интересъ за тѣхъ и тѣ иматъ право да се обърнатъ къмъ васъ и да искатъ, щото държавата бащински да погледне къмъ тѣхъ.

При разработване градоустройствения планъ на столицата отъ проф. Мусманъ предвидено е да се построи за

цельта ново, отдѣлно гражданско летище, което да обслужва международнитъ въздушни съобщения. За него е избрано мѣсто въ землищата на селата Враждебна и Слатина, включено въ плана на проф. Мусманъ, като сж отчуждени, съгласно наредбата-законъ за земното устройство на въздухоплаването, 2274 декари полски имоти отъ землищата на казанитъ две села, отъ които безплатно, като общински, държавни и замянени частни имоти — 594 декара, а останалитъ 1680 декара, съ нѣкои сгради и насаждения, чрезъ заплащане. Въ сжщностъ взетитъ безплатно имоти, споредъ мене, сж повече, тъй като има и такива извънъ чертата на летището, съ които сж замянени приблизително до 1½ пѣти повече, споредъ качеството имъ, нѣкои отъ имотитъ включени въ летището.

Въпросътъ е, както казахъ отъ жизненъ интересъ за тия села и затова азъ считамъ за дължностъ да дамъ нѣкои подробности. Село Враждебна, което е най-вече засегнато отъ отчужденията, има 3.600 жители, събрани въ 350 домакинства, съ 712 семейства. Общата площъ на землището му е 8.652 декара ниви и 2.453 декара ливади, градини и пасища — или всичко около 11.000 декара. Закръглената мера на селото е била 1.714 декара, отъ която мера, следъ оземляване по закона за трудовитъ земеделски стопанства и комасации, следъ образуване скотовъденъ фондъ и следъ нѣкои замянявания на частни стопани, на които се отнематъ имоти за нужди на летището, останали сж само 130 декара.

Но не се състои само въ това, г-да, вредата за тия две села. По Мусмановия планъ за разширение на желѣзопѣщнитъ линии, за международенъ пътъ, за автомобилна гара и други цели се взематъ още около 1.200 декара работна земя. Но за да имате по-пълна представа, какво става положението на тия селяни азъ ще ви дамъ следнитъ общи данни.

До отчужденията на всѣко домакинство се е падало срѣдно по 25 декара работна земя или на семейство по 12 декара. Следъ отчужденията ще остане на домакинство по 21 декара, или на семейство по около 10 декара срѣдно. Това е следъ отчужденията за летището. А следъ отчужденията по Мусмановия планъ ще останатъ въ семейство срѣдно по около 8½ декара работна земя. Но това пространство, г-да, е, както казахъ, срѣдно, а има семейства, които ще останатъ съвършено безъ никаква земя или съ съвсемъ малко земя, каквито сж случитъ — ще цитирамъ нѣколко имена — на братя Лазарови, които отъ 17 декара оставатъ само съ около 3 декара и 2 ара; Никола Петковъ, който отъ 4 декара и 2 ара остава само съ 2 ара земя и пр.

Виждате, следователно, въ какво положение ще бъдатъ поставени семействата на всички тия земеделски стопани, които и безъ това сж голѣмъ трудъ изкарватъ своето препитание.

При това, трѣбва да се има предвидъ, че всичкитъ добитѣкъ на селото — надъ 800 коне и едъръ рогатъ добитѣкъ и надъ 2.000 овце и пр. — остава абсолютно безъ никаква мера за паша. И, следователно, не сж засегнати само тия селяни, на които се отчуждаватъ земитъ, а е засегнато и цѣлото село. Затова ще трѣбва да се намъбри въ бъдеще начинъ да бъде подпомогнато това село за изхранване на добитѣкъ му.

Такова е приблизително положението и на ония селяни стопани отъ с. Слатина, на които, макаръ и въ по-малкъ размѣръ, но все пакъ се отчуждаватъ нѣколко стотици декари работна земя за нуждитъ на сжщото летище. И на това село ще се взематъ нѣколко хиляди декари по плана Мусманъ. И затова тамъ справедливо сж дали прозвище на професора „Душманъ“, а не „Мусманъ“.

Отчужденото пространство за прѣкитъ нужди на летището и за други цели — за замяняване на нѣкои имоти — възлиза на около 3.000 декара. Имотитъ за летището сж заети още преди две-три години, безъ да иматъ право притежатели имъ да ги обработватъ.

Никой не оспорва нуждата отъ летище. На едно хилядно събрание въ с. Слатина, на което се обсъждаше плана на Мусманъ, азъ чухъ оратори-селяни и се възхищавахъ като слушахъ съ какъвъ пламъ говорѣха, когато ставаше въпросъ за отчуждения продукция отъ нужди на държавата и армията, за които нужди селитѣ заявяваха, че сж готови да дадатъ драговолюно всичко, имайки пълно съзнание за своя дългъ къмъ държавата. Това голѣмо съзнание за дългъ къмъ държавата и привързаностъ къмъ армията трѣбва да рада всички ни и трѣбва да привлѣче справедливитъ грижи на всички ония, които законодателствуватъ и ръководятъ съдбинитъ на държавата. Селитѣ отъ софийскитъ села, отъ предградията на столицата, войницитъ отъ първа софийска дивизия, сж дали не веднажъ доказателства, че сж добри граждани и доблестни войници и заслужаватъ внимание.

Г-да народни представители! По предлагания законопроект се предвижда, щото плащането да става въ съкровищния свидетелства на приносителя, платими шестмесечно, въ срок от 8 години, съ 4% лихва. Нека да се има предвид, както казахъ вече, че нѣкои отъ тия селяни-земедѣлски стопани оставатъ съвършено безъ земя. Да се описва бедственото положение на селянина, считамъ за излишно. Толкова пъти то се е изтъквало отъ туй мѣсто! (Сочи трибуната) Тѣ сж претрупани съ задължения къмъ банки, къмъ Погасителната каса, съ стари данѣци и пр. Фактътъ, че правителството е изготвило вече законопроекти за облекчение на дължниците и за фискална амнистия, засягащи най-вече селата, показва, че то напълно съзнава тежкото положение на селянина и, вънъ отъ другитѣ грижи, които е положило до сега — съ законитѣ за закупуване на вината, на тютюнитѣ и пр. — то се стреми все повече да ги облекчава и да нормализира положението имъ.

При всичко изложено, питамъ се: какво ще правятъ селянитѣ съ даденитѣ имъ на рѣка съкровищни свидетелства, платими въ 8 години? Тѣ ще трѣбва, разбира се, да ги залагатъ. Но при тая декларация на г-нъ министра на финанситѣ отчасти ще бъде облекчено тѣхното положение.

Азъ ще прѣскача другитѣ нѣща и ще дойда на единъ последенъ въпросъ. Нѣма да се спирамъ на конституцията, нито на закона за имуществата, собствеността и сервитутитѣ, нито на специалния законъ за отчуждения на недвижими имоти за държавна и обществена полза; ще се спра на въпроса за заплащането на отчужденията, които ставатъ съгласно Наредбата-законъ за земното устройство на въздухоплаването отъ 1935 г., която е одобрена отъ настоящето Народно събрание. Въ чл. 35 отъ тая наредба-законъ се казва, че завладяването отъ държавата на отчужденитѣ частни имоти може да стане, ако опредѣлената отъ нея оценка и обезщетение бъдатъ предадени на притежателитѣ на имотитѣ или высеени на тѣхно разположение въ Българската земеделска и кооперативна банка.

При толкова много законоположения, които цитирахъ, които уреждатъ въпроса за плащането, какво собствено искатъ селянитѣ? Тѣ искатъ онова, на което имъ даватъ право законитѣ, макаръ че две години вече тѣ не се ползуватъ отъ имотитѣ си. Остава да се тълкува: плащането съ съкровищни свидетелства е ли предварително плащане, както искатъ законитѣ? Този въпросъ подлежи на преценка. Но следъ дадената декларация отъ г-нъ министра на финанситѣ азъ смятамъ, че може да се счита, че става предварително плащане.

Приключвамъ. Нашиятъ народъ, и особено селянинътъ, обича държавата. Тя е неговата най-голяма надежда, гордостъ и упование. И затова той дава всичко за нея. Той се жертвува за нея. Той е далъ хиляди доказателства за това. Но той прави това и ще го прави съ още по-голяма преданостъ, когато чувства държавата по-близу до себе си, чрезъ грижитѣ, които тя проявява къмъ него чрезъ своитѣ законодатели и управници. Държавата отъ своя страна трѣбва да оценява тия чувства на гражданитѣ и да прави, споредъ възможноститѣ си, най-големъ улеснения за тѣхъ. Тя трѣбва да бди най-вече за икономически слабитѣ, да полага особени грижи за срдитѣ, въ които се талятъ активитѣ сили на нацията. А това сж преди всичко селянинътъ и българскиятъ работникъ.

Ето защо, като изнасямъ всичко това на вниманието на уважаемото Народно събрание, азъ вѣрвамъ, че ще вземете присърдце болкитѣ и нуждитѣ на тия две тѣй много засегнати села съ едно справедливо решение ще ги накарате да почувствуватъ, че нанстина държавата и вие се грижите за тѣхъ.

Ние имаме вече едно увѣрение отъ г-нъ министра на финанситѣ и г-нъ министра на войната, казано предъ представителитѣ на тия две села, казано и днесъ тукъ въ Народното събрание.

Г-нъ министърътъ на финанситѣ изслуша съ пълно внимание и загриженостъ делегацията отъ засегнатитѣ села. Той даде известни обещания, които впоследствие разшири въ този духъ, въ който днесъ се изказва: срещу съкровищнитѣ свидетелства да се отпускатъ отъ банката аванси въ размѣръ на 80% отъ номиналната имъ стойностъ.

Имайки предвидъ тежкото положение на държавата, засегнатитѣ сж готови да направятъ и тая жертва, обичайки своята държава.

Ние всички сме чули и познаваме дейността на сегашния министъръ на финанситѣ, този скроменъ труженникъ, който отъ най-низкото стъпало на дестинцията на държавния служител се е издигналъ до най-високата постъ, който сега заема и отъ който постъ за едно късо време даде толкова много доказателства, че стои близко до болкитѣ на народа. Ние вѣрваме въ неговитѣ обещания и му благодаримъ за туй, което той ще направи за тия

села. Но за да настане едно пълно успокоение въ досегашнитѣ стопани на отчужденитѣ имоти и за да могатъ тѣ да гледатъ съ спокойствие и вѣра на бъдещето, нека това обещание се облѣче въ законодателна форма, като освенъ привилежитѣ и случаетѣ, въ които могатъ да се използватъ съкровищнитѣ свидетелства, показани въ законопроекта, се предвижда, щото сждитѣ да служатъ за отпускане отъ банката на аванси или заеми, като се посочи и лихвата, която въ никакъвъ случай да не бъде по-голяма отъ оная, която носятъ съкровищнитѣ свидетелства, т. е. 4%. Тия заеми да бъдатъ дългосрочни и да се погасяватъ отъ надлежното учреждение или министерство въ опредѣленитѣ върху самитѣ съкровищни свидетелства срокове.

Ето защо азъ, моля законопроектътъ да се изпрати въ комисията, и безъ много бавене, за да не страдатъ нито държавнитѣ интереси, нито тия на собственицитѣ, въ него се направятъ нѣкои поправки.

Независимо отъ това, понеже при прѣсвѣрлянето на имотитѣ, както ви е известно, се иска да бъдатъ изплатени всички държавни и общински данѣци, задълженията къмъ Погасителната каса, Българската земеделска и кооперативна банка и други тежести, то и въ това направление да се направятъ известни улеснения, щомъ на собственицитѣ оставатъ и други имоти или активи, отъ които могатъ да бъдатъ погасени по-късно въ срокове горнитѣ тежести. Мисълта ми е, да не се взематъ паритѣ, които ще се дадатъ на тия собственици, извънъ за горнитѣ задължения или за други запори. Така сждо впоследствие да се направятъ и други улеснения на засегнатитѣ при устройството на новитѣ имъ стопанства или занаятия, а още и да се предвиди една привилегия — да иматъ предимство при назначаване на служба или на работа въ самото летище, както и при наемане фондови земи за обработване. Съ това вие ще спечелите още повече срдцата и довѣрието на тия селяни, които съ готовностъ даватъ имотитѣ си за нуждитѣ на държавата и съ унование въ вастъ и правителството очакватъ най-благоприятно разрешение на въпроса.

Прочее, азъ моля, г-нъ министре, тая Ваша декларация, която направихте тукъ, ако е възможно, да бъде въкнната като текстъ въ самия законопроектъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Въ комисията ще разгледаме законопроекта, г-нъ Василевъ. Има работи въ законопроекта, които не сж нуждни; а други нѣма да могатъ да станатъ така, както се иска. Напр., въпросътъ за лихвата е въ връзка съ тарифата приета отъ Народната банка. Гоя въпросъ не може въ единъ такъвъ законъ да се урежда. Въ комисията ще изяснимъ тия работи. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител, г-нъ Димитъръ Търкалановъ.

Димитъръ Търкалановъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ не бихъ взелъ думата по тая законопроектъ, ако...

Йосифъ Разсукановъ: Ако не бѣше Мусманъ!

Димитъръ Търкалановъ: ...той не бѣше мотивиранъ не само съ Международната конвенция за въздухоплаването, по която ние сме задължени да имаме едно цивилно летище, не само съ нуждата отъ създаване на едно военно летище, на което ние имаме право по силата на Солунското споразумение, но и съ градоустройствения планъ на Голѣма София — съ плана Мусманъ.

Г-да народни представители! Ние по тая въпросъ ще има тукъ много да приказваме, защото второтно изпълнението на тая планъ ще ни ангажира съ много срдства и съ много отговорности; защото утре може да се вадятъ аргументи отъ тая законопроектъ — както мойта колега г. Логофетовъ снощи вадѣше аргументи за Дирекцията на строежитѣ — и да се каже: защо ще споримъ дали наредбата-законъ за одобрение на общия градоустройствен планъ на Голѣма София отъ 12 априль 1938 г. е противоконституционенъ или не, щомъ като Народното събрание възъ основа на мотивитѣ къмъ единъ специаленъ законопроектъ за строежъ на цивилно летище въ София е потвърдило конституционността на тая наредба?

Азъ тукъ нѣма да развивамъ надълго и на широко мойтѣ разбирания по тая градоустройственъ планъ, но въ всѣки случай искамъ да изкажа нѣкои мисли въ връзка съ тая планъ и въ връзка съ всичко онова, което стана въ Голѣма София отъ 12 априль м. г. до днешенъ.

Йосифъ Разсукановъ: Не се разисква по плана „Мусманъ“ сега.

Димитър Търкаланов: Най-напред, г-да народни представители, аз съм длъжен да изкажа възхищението си вобще от това, че се иска строеж на едно летище в България. Позволете ми една малка екскурзия в миналото. Аз си спомням, като скромен войник от българската армия, с какво възхищение съм следил българските хвърчила и българските летци, които излитаха от Кавадарци към висотите на 1050, преминаваха позициите и се срещаха над Битоля с съгласненските хвърчила. Тъй бяха моменти на екстаз. Ние се радвахме на успеха на нашите авиатори, на нашата скромна, много малка авиация. В днешните моменти ние трябва да се гордеем и да подчертаем, че нашата авиация с времето крачи напред. Дай Боже той темп да се засили, и аз съм убеден, че ние ще намерим възможност и средства да я подкрепим в нейното развитие.

Г-да народни представители! Нашата авиация досега си служеше главно с аеропристанището Божурище. То служеше и като военно и като цивилно летище. Обаче сега се налага да има цивилно летище отделно от военното Великолепно! Но тук се слага един въпрос, който се свързва с въпроса за приложението на градоустройствения план Мусманъ. Отчуждават се на български граждани имоти към 2500 декара, срещу които се издават съкровищни свидетелства. Тия имоти се оценяват по първоначалната оценка на една комисия — впрочем, това сж пресметания на ония, които сж правили градоустройствения план на София — към 4 или 6 милиона лева. По пътя на обжалванията — не по заключенията на вещитъ лица — и по преценката на съда, който според закона може да уважи или да не уважи заключенията на вещитъ лица, стигна се до една оценка от 25 милиона лева — четири пъти повече. Въ мотивите на законопроекта се споменава това. Според мене, то не биваше да се споменава. Каза се: първоначално ние мислехме, че сумата по заплащане на отчужденията ще можем да я посрещнем, но понеже сме задължени съгласно в законна сила решение и не ни достигат средства, затова разрешете ни да платим на хората съкровищни свидетелства и да вземем техните имоти.

Аз съм съгласен с тая процедура. Тук е основният дефект на плана „Мусманъ“ — един лош план, един план, който не е по нашите възможности и сили. Аз съжалявам, че се дойде до това положение. Аз си представявам колко стъснително е било положението на уважавания от мене министър на финансите, който взема думата преди да почнат разискванията по законопроекта и каза: г-да, ще платим въ съкровищни свидетелства. Какво ще платите, г-нъ министре? Ще платите днешния имъ имотъ? Вие го вземате, като имъ давате съкровищни свидетелства. Аз тук заявявам, че вървам на Вашата декларация, но не зная до кога ще стоите там (Сочи министерската маса) и дали този, който ще дойде след Вас, ще плати срещу тези свидетелства.

Аз служа на друга политика. Това което е ценност — левъ за левъ — платете го. Ако не можете да го платите, няма да го вземате. Нима не се платиха, по спогодбата Кафанларисъ-Молловъ, съ облигации имотитъ на нещастните бължани, след като бяха лишени от тях и изселени в България? Какво струваха после тия облигации? Сигурно и тогава покойният Молловъ от министерската маса е декларираше: ние ще ги гарантираме. Той не ги гарантира.

Аз не се съмнявам въ думатъ на г. Божиловъ, защото е човекъ на практическия животъ, защото е почтен човекъ. Но пакъ казвамъ: не зная каква ще бжде стойността на тези свидетелства през време на 8-годишното имъ изплащане. А вие, както ви каза моятъ колега, който говори преди мене и който живее между тези граждани, вземате техния поминък.

Йосифъ Разсухановъ: Той е съгласен, пък вие не сте съгласни. Тамъ е всичката работа.

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Димитър Търкалановъ: Аз имамъ мое убеждение, уважаемъ колега! Аз съмтамъ, специално по приложението на единъ градоустройственъ планъ, че трябва да се постигне, както се постигна тамъ, гдето се благоустроятъ голъми градища като Парижъ и Берлинъ, откъдето копира и г. Иванъ Ивановъ своя планъ. Въ Берлинъ г. Хитлеръ казва — това е факта — „Вие готови ли сте да отчуждите имотитъ си?“ — „Готови сме“. — „Ето ви паритъ“. — Плаща, взема имотитъ и прави благоустрой-

ствени работи. Ама ние не можемъ да се мъримъ съ Парижъ, Берлинъ, Виена, Прага, Римъ и пр.

И азъ виждамъ, че цялата смѣтка по прилагането на този планъ, излиза крива — не крива, а порочна, престапна. Г-да народни представители! Въ едно изложение отъ месецъ юний 1938 г. по градоустройствения планъ на Голъма София — а и това летище е предвидено отъ проф. Мусманъ — столичниятъ кметъ изчислява по начина, по който и първоначалната комисия по оценката на тия мѣста се е произнесла, че приложението на плана ще струва между 5 или 6 милиарда лева. По тия изчисления и комисията е изчислила тия имоти за 6 милиона лева. Обаче съдътъ, който е почтенъ български съдъ, ги оценява за 25 милиона лева. Оценява ги 4 пъти по-скѣпо. Значи, трябва да предполагаме, че приложението на плана на кмета г. Иванъ Ивановъ и проф. Мусманъ ще струва не 5 милиарда лева, а 20 милиарда лева.

Следъ Христа няма пророци, не съмъ и азъ прорѣкъ. Но азъ и другъ пътъ съмъ ви казвалъ: няма да бжде чудно, г-да народни представители, ако ние стигнемъ до цифрата 20 милиарда лева за тая нещастенъ планъ.

Г-да народни представители! Преди 10—12 дни министърътъ на вътрешнитъ работи — прави му честъ — даде възможностъ на софийскитъ граждани, които не правятъ политика като менъ (Оживление въ дѣсно), които не сж обвинени, че демагогствуватъ съ този въпросъ, да се събератъ и, мирно и тихо, да се изкажатъ по този планъ. Не трябва, г-да народни представители, да бждемъ слѣпи, да си загваряме очитъ предъ това, което стана. Хората протестираха, и протестираха много силно, много високо и много енергично. И тѣ не протестираха противъ единъ планъ, който може евентуално да бжде приложенъ. Тѣ протестираха за това, че не сж сигурни, че ще бждатъ обезщетени срещу технитъ имоти, срещу това, което е сжщностъ въ техния животъ, срещу стойността на технитъ стрѣхи.

Г-да народни представители! Тѣ се държаха много коректно. Тѣ тихо и мирно си разотидоха отъ събранието, но си отидоха съ една мѣка, която се състои въ това, че техниятъ апетъ отъ лѣтото на 1938 г., изрязенъ въ многобройни резолюции, които пълнятъ папкитъ на всѣки народенъ представителъ, които пълнятъ голъмитъ папки на министритъ, които пълнятъ една голъма папка и въ българския Дворецъ, още не сж намерили отзвукъ въ българския Парламентъ, който, въ края на краищата, трябва да реши въпроса за градоустройствения планъ, засѣгащъ 400—500.000 български граждани.

Велизаръ Багаровъ: София няма толкова жители.

Димитър Търкалановъ: Г-да народни представители! Азъ тукъ трябва да изкажа само мосто огорчение. Азъ отивахъ едно питане, следъ 22 май 1938 г., до министра на вътрешнитъ работи, г. Николаевъ — той не ми отговори.

Иванъ Петровъ: Този въпросъ се отнася до градоустройствения планъ на София, а сега ние разглеждаме единъ специаленъ законъ за летище.

Димитър Търкалановъ: Няма да говоря подробно.

Иванъ Петровъ: При другъ случай ще говорите за градоустройствения планъ.

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Димитър Търкалановъ: Г-да народни представители! На два пъти народни представители внесяха законодателно предложение за отиѣнение на този благоустройственъ планъ и създаване на другъ благоустройственъ планъ. Защото, отъ тукъ трябва да подчертая за трети пътъ, че София не може безъ градоустройственъ планъ. Обаче и това законодателно предложение не видѣ бѣлъ день.

Азъ се надявамъ, че г. министърътъ на вътрешнитъ работи, който познава много добре въпроса, ще отговори на това ми питане, за да успокои гражданството, защото и затуй главно азъ се каихъ на тази трибуна, г-да народни представители — на тия хора най-много имъ тежи това, че имотитъ имъ сж възбрани. Тѣ не могатъ — чуите ме — нито да строятъ, нито да залагатъ имотитъ си, нито да ги ипотекиратъ, нито да ги пристроиватъ. Тѣ не сж собственици на своитъ имоти. Наредбата-законъ отъ 12 априлъ 1938 г. е въ сила. Ще продължаватъ ли да търпятъ и вие това положение? Този духъ на недоволство всѣки день се засилва.

Г-да народни представители! Азъ тукъ имамъ резолюции, между които резолюцията на селянитъ отъ с. Дра-

галеви, начело съ тяхния свещеник и други. Тъ казват: „Ваше Величество, на насъ ни взиматъ 5.000 декара отъ нашия имотъ, съ който ние се препитаваме. Ама ние сме бойците отъ I-вата желѣзна дивизия. Кажете, като ни взематъ тѣзи имоти, на които сега фактически не сме собственици, кога ще ни бждатъ изплатени? Гарантирате ли, че ще бждатъ платени? Какъ ще прехранваме нашитъ семейства и насъ си? Ами нали пакъ ние ще бждемъ бойците отъ тази дивизия?“

Въпросътъ е много важенъ, голѣмъ, социаленъ. И азъ, да ви кажа право, се отвращавамъ и възмущавамъ отъ всѣка мисль, която би проникнала у нѣкого, че по този случай нѣкой може да демагогува. Не се касае за демагогия. Азъ съмъ длъженъ да защита най-напредъ моитъ избиратели, 2/3 отъ които сж засегнати отъ тоя планъ. Засегната е югозападната крайнина на София: Лозенецъ, Батоловата воденица, Погребитъ, Стрелбището, Царибродския и Бѣжанския квартали. Ами тия хора, г-да народни представители, сж граждани на тая страна, тѣ се интересуватъ, какъ държавата се отнася къмъ тѣхъ.

Йосифъ Расукановъ: Говорете за летището!

Димитъръ Търкалановъ: Моля, азъ говоря точно по законопроекта, който се мотивира съ благоустройствения планъ на Столичната голѣма община.

Йосифъ Разсукановъ: Вие говорите за плана Мусманъ.

Председателстващъ Георги Марковъ: Засѣга се и плана, така, че има право да говори.

Димитъръ Търкалановъ: Г-да народни представители! Азъ мисля, че задачата на единъ управникъ е преди всичко да полага грижи за малоимотнитъ, за безимотнитъ, за икономически слабитъ. Азъ считамъ, че, преди всичко, единъ управникъ трѣбва да влага въ своята политика социаленъ елементъ.

Азъ виждамъ въ лицето на вносителя на този законопроектъ — г-нъ министра на финанситъ — единъ човѣкъ, който разбира, че така трѣбва да бжде. Но азъ питамъ: г-нъ министре на финанситъ, г-да министри, вие отчуждавате имотитъ на селяни — гарантирате ли положително стойността на тия имоти?

Министъръ Добри Божиловъ: Г-нъ Търкалановъ! Ако позволите, само съ две думи да обясня.

Димитъръ Търкалановъ: Моля!

Министъръ Добри Божиловъ: Между това, което е казалъ бившиятъ министъръ Молловъ — ако го е казалъ — за бѣжанския заемъ, и това, което се казва сега, има голѣма разлика. Бѣжанскиятъ заемъ е за 2 милиарда и половина лева, съ 60-годишенъ срокъ и съ облигации, които се котираха на борсата, а това е заемъ въ форма на свръхсметенъ кредитъ отъ 25 милиона лева за 8 години. Азъ подчертахъ два пѣти, че нѣма да позволя да се очертае единъ по-низкъ курсъ на скровищнитъ свидетелства, и ще се дава авансъ 80% отъ номиналната имъ стойностъ. Има разлика между бѣжанския заемъ и този кредитъ. Моля да се има предъ видъ това.

Димитъръ Търкалановъ: Г-нъ министре! Азъ тукъ заявихъ, че на Васъ лично вѣрвамъ абсолютно, но азъ не зная до кога ще стоите тамъ (Сочи министерската маса), и какъ Вашиятъ замѣстникъ ще погледне на тѣзи скровищни свидетелства.

Министъръ Добри Божиловъ: Нѣма значение кой ще бжде министъръ. Въпросътъ трѣбва да се разглежда по същество.

Димитъръ Търкалановъ: Но понеже г-нъ министърътъ поставя така въпроса, трѣбва да кажа, че не се касае за малки суми. Азъ имамъ сведения, че и теренитъ за летището въ Стара-Загора още не сж платени. Не се касае за много голѣми суми, но не сж платени. Азъ зная и други такива случаи, г-да народни представители! Азъ бѣхъ помощникъ кметъ на Софийската община и помня колко пѣти идвахъ мъже и жени, на които бѣхме длъжни да платимъ отчужденитъ мѣста за площадъ предъ гара Пондуене. Ние съ години не платихме тѣзи мѣста. Тѣзи хора ни клѣха и протестираха, но въпрѣки това ние протакане плащането много години.

Азъ отъ тукъ изказвамъ едно пожелание и права предупреждение. Не се касае за какво да е отчуждаване, а се

касае да се вземе земята на земеделци. Земята за тѣхъ е нѣщо много ценно.

Г-да народни представители! Въ връзка съ този планъ, по който е предвидено това цивилно летище, издадена е една друга наредба-законъ за Столичната голѣма община. По силата на тая наредба-законъ отъ 1. априлъ — пакъ следъ 27 мартъ, последната дата на изборитъ, така се оформяваха работитъ! — въ Столичната голѣма община сж включени и селата Слатина и Враждебна, за да може да се създаде това летище. Мѣстото е великолепно, обаче, финансовитъ възможности не сж на лице.

Тукъ азъ искамъ да се спра съ две думи на другъ единъ въпросъ и да приключа, а другъ пътъ, когато му дойде реда, ще говоря обширно колко целесъобразенъ и колко възможенъ, съ огледъ на приложимостъ, на политичностъ, отъ социално гледище и пр., е този градоустройственъ планъ на гр. София.

Г-да народни представители! Отъ нѣколко дни създамъ на този планъ, който е предвидилъ и това летище — фактическиятъ създателъ, архитектъ Тончо Горановъ, началникъ на градоустройствената дирекция при Столичната община — обвинява Министерския съветъ, и го обвинява по единъ много важенъ въпросъ, обвинява главно г-нъ министъръ-председателя — който тогава, за времето, за което той говори, е билъ на същото мѣсто — по въпроса за спекулата, която е компрометирала и провалила въ съзнанието на гражданитъ този планъ. Той казва: „Да, ние сме почтени и честни. Преди да излѣзе на 12 априлъ наредбата-законъ за градоустройствения планъ, ние поднесохме на г-нъ Кюсевиновъ законопроектъ противъ спекулата, но той не го прие“.

Азъ питамъ: вѣрно ли е това? Какъ може единъ чиновникъ да обвинява Министерския съветъ, респективно г-нъ министъръ-председателя, че той е създамъ положение при изработването на градоустройствения планъ да се създадатъ условия за спекула и за компрометирането на този планъ въ съзнанието на гражданитъ?

На какъвъ езикъ приказваме ние въ тая държава? Каква вина има министъръ-председателятъ въ връзка съ неприемането на единъ законопроектъ противъ спекулата преди приемането на единъ градоустройственъ планъ? Да излѣзе предварително планътъ, да се извърши спекулата и следъ това да казватъ: „Вѣрно, въпросътъ е много важенъ, тепърва Народното събрание ще има да се занимава съ него!“ Така безотговорно не може да се приказва.

Г-да народни представители! Позволете ми да имамъ мое убеждение. Колко ли много г-нъ Кюсевиновъ е билъ насилванъ отъ столичния кметъ и другъ единъ инженеръ, колега на г-нъ министъръ-председателя, та безъ да бжде проученъ въпросътъ за спекулата, на всѣка цена преди 22 май да излѣзе наредбата-законъ за утвърждение на градоустройствения планъ Мусманъ? Азъ съзирамъ, че вината не е въ г-нъ Кюсевиновъ, вината е въ тия, които ра всѣка цена крепятъ този планъ — двамата инженери.

Азъ бихъ се радвалъ на единъ градоустройственъ планъ, въ който ще се включи и летище, въ който ще се включи и проектъ за нови успоредни линии, въ който ще има и автомобиленъ пътъ, и международенъ пътъ, и панораменъ пътъ. Но азъ винаги свързвамъ такъвъ планъ съ възможноститъ на държавата, съ възможноститъ на общината, съ възможноститъ на гражданитъ. Въ този моментъ тия възможности не ги виждамъ. Въ този моментъ азъ виждамъ стѣснителното положение на държавата, която издава срещу отнети недвижими имоти, които даватъ хлѣба на гражданитъ, скровищни свидетелства.

Азъ смѣтамъ, че по този начинъ не може да се процедира и не може да се законодателствува. Азъ ще гласувамъ за законопроекта, защото обичамъ и уважавамъ авиацията, защото тя ни е необходима, за да се защитимъ въ най-тежкитъ и съближни моменти, но азъ ви привличамъ вниманието, обръщамъ ви сериозно вниманието, че по пѣтя на увлеченията отъ единъ градоустройственъ планъ, който се е незаконно родилъ чрезъ една наредба-законъ, издадена, когато е съществувало вече Народното събрание, за да се изпревари нашата критика — която е критика на българския народъ — ние напредъ нѣма да вървимъ. По този въпросъ се носятъ тежки отговорности, но азъ, моитъ избиратели и моитъ другари въ тѣзи отговорности нѣма да участвувамъ. (Ржкоплѣскания отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Йорданъ Тодоровъ.

Йорданъ Тодоровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Представенъ е на нашето внимание законопроектъ за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ отъ 25.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитъ

полски и други имоти, принадлежащи на частни лица, нахоящи се въ землището на голѣма София, край селата Враждебна и Слатина, за нуждитѣ на държавното летище „София“. Както се обяснява въ мотивитѣ, това летище, което ще служи за нуждитѣ на гражданската авиация, ние сме длъжни да го построимъ съгласно международната конвенция за въздухоплаване отъ 13 октомврий 1919 г., къмъ която ние сме се присъединили на 5 юлий 1923 г. Нищо по-хубаво отъ това, въ страната да се построятъ аеропристанища за гражданска авиация, защото, за разлика отъ военнитѣ бомбардировачи, които носятъ смъртъ и разрушения, гражданскитѣ аероплани идатъ като вестители на международното братство, носятъ пътници, туристи, носятъ хора, които, като дойдатъ въ нашата земя, непременно ще ѝ станатъ приятели — ако, разбира се, не сѫ предубедени нейни врагове. Ето защо, всѣки законопроектъ, който иска отъ насъ срѣдствъ за такава целъ, ще трѣбва да бѣде посрещнатъ добре по начало.

Трѣбва да заявя, обаче, че законопроектътъ, така както е внесенъ, буди известни недоразумения. Вѣрно е, че г-нъ министърътъ, чувствувайки слабото въ този законопроектъ, побърза да вземе думата преди разискванята и да внесе едно успокоение у народното представителство, давайки известни обяснения по въпроса за плащането на отчужденитѣ имоти. Азъ дължа да заявя, обаче, че тѣзи обяснения, колкото и да бѣха пропикнати отъ искреностъ и загриженостъ, мене не ме задоволяватъ. Азъ намирамъ, че този законопроектъ, е въ противоречие съ закона, който урежда тия въпроси — законътъ за земното устройство на въздухоплаването. Този специаленъ законъ урежда начина, процедурата по определяне мѣста за летища, тѣхната оценка, отчуждаване и заплащане. Когато разгледаме текстоветъ му, ние виждаме каква грижливостъ е вложена отъ законодателя, за да се обезщетятъ правилно, справедливо и немедленно онѣзи стопани, върху чийто имоти се посяга. Сравнявайки обаче постановленията му съ текста на предложения законопроектъ, ние констатираме едно пълно противоречие между тѣхъ. Въ основата на закона за земното устройство на въздухоплаването е легналъ преди всичко единъ принципъ, изразенъ въ чл. 35, а именно, че държавата може да отнема имотитѣ на частнитѣ стопани само следъ предварителното имъ пълно заплащане по определѣната отъ сѣда цена, било като имъ предаде лично сумата, било като я депозира въ Българската земеделска и кооперативна банка.

Срещу така предвиденото обезщетяване на собственицитѣ, чийто имоти се взематъ насилъ, какво предлага настоящиятъ законопроектъ? Настоящиятъ законопроектъ предлага да се издадатъ съкровищни свидетелства, платими въ срокъ отъ 8 години съ 4% годишна лихва. Г-нъ Боянъ Василевъ, който пръвъ взема думата по законопроекта и който говори съ познаване на въпроса — прави му комплиментъ — постави следния въпросъ: така предложено обезщетяване на стопанитѣ чрезъ тия ценни книжа представлява ли плащане или не? На поставения въпросъ той не пожела да даде отговоръ, той го заобиколи. Азъ ще дамъ отговоръ на този въпросъ.

Предвиденото по законопроекта обезщетяване на собственицитѣ не представлява плащане по смисъла на чл. 35 отъ закона за земното устройство на въздухоплаването. По този въпросъ нѣма що да споримъ. По този въпросъ убеденъ съмъ, че и г-нъ министърътъ на финанситѣ мисли като менъ.

Министъръ Добри Божиловъ: Има и втори въпросъ, г-нъ Тодоровъ, а той е, че оценката е започнала отъ 4 милиона лева и е свършила на 25 милиона лева.

Сирко Станчевъ: Пусни адвокати!

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Йорданъ Тодоровъ: Това е единъ фактъ, съ който безспорно ние сме трѣбва да се справимъ, защото изглежда, че и г-нъ министърътъ, вносителъ на настоящия законопроектъ, се е доста замислялъ върху него.

Но, г-нъ министре, какво показва този фактъ, че първоначалната комисия, съставена по закона отъ чиновници, които е отишла, разходила се е и е харесала равнитѣ като огледало и хубави мѣста, имъ е определѣла една цена, а следъ тѣ е определѣла друга по-висока? Този фактъ, че комисия отъ чиновници е оценила имотитѣ на 4 милиона лева, а впоследствие, когато заинтересуванитѣ собственици, следвайки процедурата установена въ закона, сѫ обжалвали тази оценка и сѫ поискали огледи отъ вещи лица, на мѣстото сѫ ходили коронни съдии, които сѫ дали нова по-висока оценка съ едно вѣзло въ законна сила

съдебно решение, говори, че къмъ интереситѣ на тия земеделци, селскы стопани, се е погледнато повърхностно отъ членоветѣ на комисията, отъ г-да чиновницитѣ.

Сирко Станчевъ: И „зловещитѣ“ лица!

Йорданъ Тодоровъ: Извинете, ние постоянно се разправаме съ тѣхъ и знаемъ, че единъ събственъ съдия никога не е длъженъ и законътъ не го задължава, да се съгласи съ заключенията на едно лице относно стойността на единъ недвижн имотъ.

Лесно е да се разбере, г-да народни представители, че оценката, която сѣдътъ е далъ, не е много висока. И ако вие ви шокира, ако вие смѣтате, че държавата се ощетява, а не частнитѣ стопани, и имъ кажете: „Вземете си имотитѣ, висока е цената“, бждете уверени, че тѣ съ радостъ ще си взематъ имотитѣ обратно. Дойде ли доброволно да се спазарите съ тѣхъ, тѣ нѣма да ви ги отстъпятъ на тая цена, която сега сѣдътъ е определѣлъ.

Има една психологическа предпоставка, едно насласение въ душата на г-нъ министра на финанситѣ, когато, идвайки да обещава тия собственици, той не изпълнява повеленията на закона, а търси чрезъ околни пътища да ги ощети. Видѣло му се на г-нъ министра скъпо! Какъ така, отъ 4 милиона отиде на 25 милиона лева! Отиде, г-нъ министре! Това е първиятъ практически изпитъ на плана Мусманъ, който така духовито и сполучливо заинтересуванитѣ селяни отъ Враждебна то нарекли плана „Душманъ“. Това е гениално казано отъ страна на селянитѣ! Макаръ и да сѫ онаквали въ тия размѣри да бждатъ обезщетени, макаръ и да сѫ смѣтали, че ще бждатъ обезщетени съ пари, селянитѣ пакъ сѫ го нарекли планъ „Душманъ“. Ако това е така, този фактъ, на който се спрѣ г-нъ министърътъ — азъ дължа да му направя възражение — не може да говори противъ интереситѣ на тия стопани. Стойността на тѣхнитѣ имоти е оценена съ едно съдебно решение вѣзло въ законна сила, предъ което ние ще се преклонимъ, не само защото има изпълнителна сила, но защото, по презумция, то е справедливо. Така съмъ свикналъ азъ въ моята 15-годишна адвокатска практика да гледамъ на съдебнитѣ решения: тѣ кристализиратъ справедливостта.

Г-да народни представители! Изтъкна се, че на нѣкои отъ селянитѣ се взема частъ отъ имота, а на други се взема цѣлитѣ имотъ. Вѣзете въ душата на тия хора, които сѫ родени въ село, а може би и на нива, които сѫ израсли на нея, които сѫ вложили цѣлото си съществуване, които и любовта си къмъ родината олицетворяватъ въ тази нива, на която сѫ расли, която оратъ и сѣятъ; представете си трагедията имъ, когато безъ тѣхно желание, въпрѣки волята имъ, во силата на единъ законъ, се посяга на тѣхния имотъ; когато тѣ се изваждатъ отъ този имотъ и вмѣсто да бждатъ справедливо, бихъ казали повече отколкото заслужаватъ, обезщетени, за да се плати и оня мораленъ гнетъ, който сѫ пари мъчно се плаща, вие не имъ давате дори онова, което сѣдътъ присъжда, онова, което законътъ повелява да дадете — а именно: пари и предварително плащане — и тогава да вѣзете въ владение! Не, вие имъ лавате ценни книжа!

Вѣрно е, че тия хора, следъ като чуятъ декларацията на г-нъ министра на финанситѣ, че срещу тия ценни книжа тѣ ще могатъ да получатъ заеми въ размѣръ 80% срещу номиналната имъ стойностъ, ще бждатъ малко успокоени. Но това е една декларация. И много правилно колегата Боянъ Василъ каза: „Нека вѣззе тази декларация като текстъ въ законопроекта!“ Ако вносителътъ на законопроекта така е мислил, ако се е обвързалъ съ известни обещания къмъ заинтересуванитѣ селяни, какво му прѣчи да вмѣкне това въ единъ членъ отъ законопроекта? Съ това поне отчасти ще се намали несправедливостта, безъ да я премахне.

Вие виждате, по законопроекта, който дебатираме, за какво ще служатъ тия съкровищни свидетелства. Въ чл. 12 е казано: (Чете) „Съкровищнитѣ свидетелства се приематъ по номиналната имъ стойностъ, намалена съ съответното погашение по купонитѣ съ настѣпалъ надежъ, съгласно таблицата напечатана на гърба на съкровищнитѣ свидетелства, за залогъ за участие въ предприятия, за чинovníчески гаранции и за гаранция за неотклонение по углавни дѣла“.

Виждате какво ограничено употребление иматъ тия съкровищни свидетелства. То значи, тия, на които имотитѣ сѫ взети, срещу тѣзи златни имоти да не получатъ нищо! И понеже съ този законопроектъ се нанася единъ ударъ на законността, еднатъ ударъ на справедливостта, ние не можемъ да го приемемъ, ние нѣма да гласуваме за него.

Министъръ Добри Божиловъ: Има го въ закона за Народната банка това, което искате. Не е необходимо да се повтаря въ всеки законъ. Изказвамъ се, че Ви прекъсвамъ. Азъ Ви казвамъ, че всичко, което е необходимо, въ комисията ще го внишемъ.

Йорданъ Тодоровъ: Щомъ всичко, което е необходимо, може да се впише въ комисията, азъ правя предложение, като иде този законопроектъ въ комисията, да се предвиди, че имотитъ на селянитъ ще се платятъ съ пари, защото само това е плащане, а всичко друго е отъ лукавото.

Министъръ Добри Божиловъ: Нѣмаме тая възможностъ.

Йорданъ Тодоровъ: Иначе, ще дадемъ право на тия селяни да кажатъ: карнавалътъ свърши, маските паднаха! (Ржкопѣскания отъ лѣво)

Председателстващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Иванъ Петровъ.

Иванъ Петровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Най-напредъ азъ трѣбва да направя една специална констатация, че сега, когато се разискватъ два законопроекта на първо четене — първиятъ, който засѣга участъта на нашитѣ инвалиди, и вториятъ, съ който се искатъ пакъ отъ държавното съкровище 25 милиона лева, и съ който е засегната, ако щете, съдбата на две заселища — въ тази сграда, наречена отъ насъ свещена, едва присѣствуватъ 35 души депутати!

Нѣкой отъ лѣво: Жалко!

Иванъ Петровъ: Г-да народни представители! Азъ нѣма да говоря по същество за нуждата отъ това летище и за отчуждаванитѣ мѣста. Азъ искамъ да спира вашето внимание, вземайки поводъ отъ мотивитѣ на законопроекта и отъ декларацията, която направя преди малко тукъ г-нъ министърътъ на финанситѣ, върху нѣкои други сведения, които азъ имамъ въ връзка съ тия отчуждения. Вие виждате, че се отчуждаватъ землищата на наши добри български селски стопани — на нѣкои почти всички имоти, а на други частъ отъ имотитѣ имъ. Крѣпко такива имоти на селски стопани се отчуждаватъ къмъ 1400—1500 декара. Това е единиятъ фактъ.

Ние, които трѣбва да се стремимъ да закрепимъ съ всички възможни срѣдства българския селянинъ о земята, присѣствуваме, по смисла на една необходимостъ, на едно изселване на наши добри селяни. Щомъ това се налага, споредъ мене, администрацията, па ако щете и съдилищата, ще трѣбва да бждатъ по-ларжи. Защото, който не е селянинъ и не е живѣлъ съ чувството на привързаностъ на селянина къмъ земята и къмъ заселището, той не може да си обясни съ каква болка ще бждатъ изселени тия хора отъ тамъ, за да отидатъ да търсятъ заселища, препитание другаде. Азъ мога да ви посоча факти съ нѣкои балкански заселища, където хората живѣятъ при едни страшни, мѣчни за препитание условия, но съ благодарня на небето и тогава, когато то е много малко щедро къмъ тѣхъ, когато на добитъка имъ даде здраве и малко приплодъ и когато на тѣхнитѣ нивици, като лежи, които можешъ смѣло да ги прескочишъ съ единъ скокъ, имъ даде малко рожба. Когато хората отъ тия заселища бждатъ поканени да бждатъ изселени, да отидатъ нѣкъде другаде, където има по-тучни земи, тѣ не приематъ, или, ако се откачатъ отъ тамъ и отидатъ на друго мѣсто, тѣ пакъ оставатъ съ едно носталгично чувство къмъ родното мѣсто.

Не само съ българитѣ е така. Азъ ще ви кажа, че и мохамеданитѣ-българи, предъ които азъ лично съмъ пледиралъ да бждатъ смѣкнати отъ нѣкои мѣста на пороица, на заклеветѣли гори, лишени отъ всѣкакъвъ поминѣкъ, влачещи едно мизерно съществуване, също така оставатъ привързани къмъ родното си мѣсто.

Ето защо азъ нѣма да злобидя на това, че оценкитѣ въ дадения случай сѣ били много високи. Но азъ, едновременно съ това, искамъ да обърна вниманието на г-нъ министра на финанситѣ, пъкъ и на г-нъ министра на правосъдието, че въ връзка съ тази институция по оценкитѣ на мѣстата, има нѣщо, което не е въ редъ. Защото, въ дадения случай, когато е засегнатъ животътъ, стопанството, поминѣкътъ на нашия селянинъ, ние можемъ да минемъ съ снизхождение високитѣ оценки. Но ние се натъкваме на единъ безспоренъ фактъ, че когато се касае да се отчуждаватъ имоти за държавна и обществена полза и когато държавата ще плаща, оценкитѣ, които даватъ

първоначалнитѣ комисии, тоже съставени отъ българи и отъ български администратори, при участието пакъ на нѣкои вещи лица, въ нѣкои случаи сѣ скандални. Веднага се скача съ голѣма амплитуда! Това е на всѣкого известно. И азъ се прекланямъ — предъ дѣлото на правосъдието, предъ присъденото нѣщо, но има известни нѣща, които дращятъ; има известни нѣща, които възмущаватъ, има известни нѣща, които говорятъ за демократизация. И ще трѣбва не народното представителство, а управлението да интервенира.

Ние не можемъ да оставимъ да продължава това положение, което наблюдаваме — всичко да хуква къмъ държавата, да я използва за всичко и, ако струва едно, да иска петъ, безъ да се държи смѣтка за срѣдствата, съ които ще се постигне целта. Въ повечето случаи оценкитѣ, които се поставятъ, надминаватъ действителната стойностъ и то въ грамадни размѣри. Тукъ въ този Парламентъ ние откликваме съвѣстѣта на българския народъ. Не е достатъчно само да кажатъ, че има присъдено нѣщо, или че е извършена нѣкоя експертиза. Защото често пѣти има експертизи, при които не знаемъ кой плаща на експертитѣ и доколко въ тия експертизи е отразена истината, особено следъ като се създаде института на заклетитѣ експерти.

Димитъръ Търкалановъ: Тѣ се казватъ „зловещи лица.“

Иванъ Петровъ: Това е мисълта ми. Значи вие признавате, че въ това отношение се извършватъ голѣми несправедливости не, а престѣпления. Азъ мисля, че веднажъ за винаги ние трѣбва да ликвидираме съ това зло, защото то става вече обществено, държавно зло. Това говори колко егостично се гледа отъ нѣкои лица на българската държава, колко сѣ чужди къмъ нея и какъ ставатъ оптаки съ заинтересованитѣ хора за смѣтка на държавата и на народа. Защото, когато говоримъ за народа не трѣбва да забравяме, че всичко се взема пакъ отъ негъ.

Йорданъ Тодоровъ: Г-нъ Петровъ! Намырате ли, че въ конкретния случай е извършено престѣпление?

Председателстващъ Георги Марковъ: (Звъни)

Иванъ Петровъ: Азъ бѣхъ на ясно по този въпросъ. Сега минавамъ на другъ единъ въпросъ, по който ще искамъ вашето съдействие тукъ. Азъ казахъ, че оценкитѣ, които сѣ направени въ случая, сѣ прекомерно голѣми, но все пакъ може би ще се наложи една спизходителностъ, понеже ще изселимъ хора, ще ги караме да търсятъ друго жилище, друго заселище, огнище. Ще имъ дадемъ пари, ще имъ дадемъ може би и земя, но не зная, докато се дутатъ, колко отъ тѣзи пари ще бждатъ изживени. И не се знае дали една частъ отъ тия хора нѣма да дойдатъ въ София и да увеличатъ още повече голѣма София, която и безъ туй вече е премного преситена отъ пришълци и отъ хора — какво да ви кажа — които ги зачисляватъ по инспекцитѣ на труда като безработни и получаватъ по 3—4 месеца по 25 л. надница безъ да сѣ били нѣкога специалисти-работници. Азъ не искахъ да говоря по този въпросъ, когато се разглеждаха тукъ бюджетитѣ на фондоветѣ. И вчера пакъ дойде при менъ единъ отъ нашето заселище, преселитѣ се тукъ, щѣлъ да отива вече войникъ, и ми каза, че отъ три месеца получава отъ фонда „Обществени осигуровки“ по 25 л. на день. Попитахъ го: че какъвъ си по професия? — „Общъ работникъ“. — Въ нѣкоя фабрика ли? — „Не, хе тъй, ако нѣмъ работа“.

Въ връзка съ конкретния случай, който разглеждаме сега, азъ искамъ да ви изтъкна и други едни работи, които сѣ станали. Не само имамъ декларациитѣ на нашитѣ колеги като г-нъ Димитъръ Търкалановъ, братъ му г-нъ Никола Търкалановъ, г-нъ Григоръ Василевъ и други, но имамъ и непосредствено възприятие. Слушатъ съмъ оплаквания отъ тѣзи, които земи сега се експроприратъ, че всевъзможни посредници и агенти, всевъзможни пълномощници сѣ станали вече ортаки на това, което тѣзи хора ще получатъ за отчужденитѣ имъ земи. Азъ виждамъ въ София формирани бюра, агенции, които се занимаватъ изключително съ отчуждения на имоти, специализирани се изключително въ това отношение и сѣ станали „процентаджи“ — това имъ е станало вече запаятъ. Такъвъ посредникъ, такъвъ агентъ, било като пълномощникъ, било въ друга нѣкоя форма на договоръ, се уговаря съ заинтересованото лице и му казва: „Азъ ще работя, по какви пѣтица не е важно, и отъ това, което ще изкарамъ за твоята отчуждена земя, като оценка, ще взема 25—30—40% и пр.“

Това е факт, г-да. Като говорим за оценките на тия мѣста, дали у всѣкого отъ васъ нѣма да остане съмнение, че именно такива мисли, такива агенции, посрѣдници, пълномощници сѫ допринесли за увеличаване оценките? Не сѫ ли подъ съмнение такива едни оценки?

Сирко Станчевъ: Подъ голѣмо съмнение сѫ.

Иванъ Петровъ: Но, било щѣ било. Ако искаме да бждемъ логични, следъ като сме съгласни, че това, което се дава на тѣзи земеделски стопани, е много, като оценка, и държейки сметка за хала на тѣзи хора ние въ никой случай не бива да допуснемъ да се извърши ново престѣпление — разни посрѣдници и агенти да станатъ съдружници, ортаци на тѣхните имоти, на това, което държавата ще имъ плати. Ако допустнемъ това, то значи да извършимъ едно неморално действие, да поощримъ престѣпността въ това отношение. Азъ считамъ, че дейността на тия агенти, която е противъ общественя интересъ, която е една неморална дейностъ, ни налага императивно да постановимъ съ една прибавка въ законопроекта, че всички сключени договори между тѣзи хора, чиито имоти се отчуждаватъ, и разни пълномощници, посрѣдници за уговорени процентни възнаграждения и хонорари, сѫ недействителни. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и отъ центъра) Ако тия господа, посрѣдници и други считатъ, че е ангажиранъ тѣхниятъ трудъ, има законъ за адвокатитѣ, по него да искатъ възнаграждение за труда си, който сѫ вложили. Въ такъвъ случай, обаче, мѣродавецъ ще бжде трудътъ, който сѫ вложили, а не оценката, стойността, която ще получи лицето за отчуждения си имотъ.

Велизаръ Багаровъ: Вѣрно.

Иванъ Петровъ: И азъ съмъ адвокатъ отъ 25 години, но тукъ отстоявамъ едно дѣло на справедливостъ, на правда; единъ въпросъ на съвѣсть, както е на съвѣсть и дѣлото на правосъдието. Ние сме политици. Тукъ трѣбва да откликва съвѣстътъ на цѣлия народъ. И когато виждаме, че съ този законъ може да се изкористи положението на едни хора, ние сме длъжни да прекъснемъ тѣзи пѣтица, по които вървятъ разни посрѣдници и пълномощници и да не допустнемъ да се разоряватъ и да ставатъ нещастни хората, имотитѣ на които се отчуждаватъ. И въ този смисълъ азъ ще направя предложение, когато дойде да разглеждаме тукъ законопроекта на второ четене. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и отъ центъра)

Председателствуващъ Георги Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Минчо Драндаревски. Нѣма го.

Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Недѣлко Атанасовъ: Г-нъ председателю! Нѣма нужния кворумъ за гласуване.

Председателствуващъ Георги Марковъ: (Звъни) Моля! Има кворумъ. Присѣтствуватъ 63 души. Азъ ги четохъ.

Недѣлко Атанасовъ: Ако сега ги прочетемъ нѣма толкова.

Председателствуващъ Георги Марковъ: Който иска, да си ги чете. Азъ съмъ ги челъ и подчертавамъ, че има законенъ съставъ.

Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ отъ 25.000.000 л. за изплащане стойността на отчужденитѣ полски и други недвижими имоти, принадлежащи на частни лица, за нуждитѣ на държавното лѣтище „София“, находящи се въ землището на Голѣма София, край селата Враждебна и Слатина, моля, да вдигнатъ рѣка. Събранието приема законопроекта единодушно.

Г-да народни представители! Ще ви моля да се съгласите за следующето заседание да имаме следния дневенъ редъ:

Второ четене законопроектитѣ:

1. За образуване на нови общини.
2. За уреждане собствеността върху общински мѣста, дадени или заети за жилища на бездомници.
3. За данъчни облекчения.
4. За измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за общинския налогъ.
5. Одобрение предложението за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди поданици.

Моля, които приематъ този дневенъ редъ за идното заседание въ вторникъ, 28 февруарий, 15 ч., да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 17 ч. 40 м.)

Подпредседателъ: **ГЕОРГИ МАРКОВЪ**

Секретари: { **ДОНЧО УЗУНОВЪ**
ПЪРВАНЪ МАРКОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**